

1893-07-02

SENDER

Johan Rohde

RECIPIENT

Emil Hannover

FACTS

Document type:
Letter

Language:
Dansk

Date explanation:
Datering i brev.

Sender's location:
Tønning

Mentioned people:
Alice Hannover

Archive:
Den Hirschsprungske Samling

TRANSCRIPTION

Victoria Hotel

Tønning

Slesvig

D. 2-VII-93.

Kjære, gode Ven! De har igjen sendt mig et Brev saa sørgmodig og fortvivlet, at jeg ikke tror, at jeg nogensinde har modtaget saa trist et Brev. — De slutter det med at bede mig ikke at spørge; dette skal jeg ogsaa afholde mig fra; jeg forstaar fuldt ud, hvor pinagtige Spørgsmaal i Øjeblikket maa være Dem. Som en god Ven af Dem kan jeg dog ikke afholde mig fra at tale til Dem om Deres Ulykke; — det modsatte vilde stride imod, hvad jeg anser for en Vens Pligter. — Skulde De imidlertid være saa opreven i Øjebliket, at ogsaa dette er Dem ubehageligt, saa lad være med at læse, hvad der staar, put det i Kakelovnen, naar vi senere ses, kunne vi saa maaske faa Lejlighed til at tale derom.

At Deres Hjem var ramt af en eller anden Ulykke, saa jeg strax, da jeg vendte hjem fra min Udenlandsrejse sidste Vinter — Det var jo umuligt for en gammel Husven ikke at lægge Mærke til det pinlige Forhold, der nu herskede imellem Dem og Deres Hustru, hvormeget De end gjorde for at skjule det. Og da Deres Hustru var rejst, og jeg besøgte Dem, var Deres Hjem ikke mindre trist; jeg saa hvor mandigt De kjæmpede, og hvor forfærdeligt De led. Desværre, tænkte jeg, er Ulykken af den Art, at ingen Trediemand kan hjælpe — og dog overvejede jeg ofte, om jeg dog ikke burde tale til Dem om Ulykken, at De kunde komme til at lette Deres Hjærte.

At Deres Sorg havde et saa stort Omfang, som De nu fortæller mig, troede jeg dog ikke, og da jeg forleden rejste fra Kjøbenhavn, og hørte at Deres Kone atter havde boet hos Dem i Reventlowsgade, ventede jeg, at det kun var et Tidsspørgsmaal, naar jeg atter skulde se Dem lykkelige.

Sagen er jo den, at dette som det synes absolutte Brud imel-

[2]

lem Dem og Deres Hustru er saa fuldkommen uforstaaelig for den, der har kjendt Deres lykkelige Samliv. Jeg har set flere Ægteskaber af tvivlsom Kvalitet; men Deres, det blev jo af alle som kjendte Dem, nævnt som et Mønsterægteskab. Ingen, saaledes syntes vi, der kom til Dem, passede saadan sammen som De

og Deres Kone.

Jeg har derfor meget ondt ved at tro paa at det — tiltrods for alt det ulykkelige, der er hændet — virkelig nu skulde være forbi imellem Dem og Deres Kone for bestandig. Og skulde det vise sig umuligt at bygge Forholdet op igjen, tror jeg — vil Hindringen ikke ligge hos Deres Kone til syvende og sidst.

Jeg nærer ligesom De selv — efter Deres Udtalelser i Brevet — den sikre Tro, at hun kommer tilbage til Dem, og jeg troer, at hun vil komme længe før De maaske venter det. —

Kjære Ven! Jeg mener at kjende Dem nogenlunde godt — og for hvert Aar jeg har kjendt Dem, er jeg kommen til at holde mere og mere af Dem — og en af de Egenskaber som jeg navnlig har skattet højt hos Dem, er at De altid — hvad der er saa sjældent — har vist Dem som en Mand, som en helt igjennem nobel Mand, og jeg kunde derfor tænke mig at, hvad der nu, da Forholdet imellem Dem og Deres Hustru er løsnet saa stærkt, at det der nu da kun 2 Lovens 3 Stempel 1 mangler i at legalisere Bruddet, vilde være den væsentligste Hindring for en eventuel Forsoning var Deres Æresfølelse.

Men har jeg forstaaet Deres Udtalelser ret, saa har Deres Hustru med al den Sorg og Elendighed, hun har forvoldt Dem, dog ikke bedraget Dem. Hun har jo aabent tilstaaet Dem sine Planer og sin Tilbøjelighed.

[3]

At en Mands — en virkelig Mands — Ære skulde kunne tilføjes Saar af en Kvinde paa denne Maade, har jeg nu altid haft ondt ved at forstaa. Thi den Art Handlinger have, hvor vel overvejede de end udføres[,] et rent instinktmæssigt Udspring. Det er ligesom et slags Vanvid, der griber den paagjældende; han eller hun gjør det, fordi han eller hun ikke kan lade være dermed, hvor taabeligt det end kan synes dem. De er slet ikke Herrer over disse Følelser.

Deres Kone har jo ikke forladt Dem, fordi hun ikke holder af Dem eller ikke synes at passe for Dem. Og hun er ikke greben af en Tiltrækning til den anden, fordi hun hos ham fandt flere af de Egenskaber, som hun i sin Tid søgte hos Dem. Hun er rejst med den anden, greben af en ganske uvilkaarlig fysisk Attraa, naturligvis — og ikke af nogensomhelst anden Grund. Saalænge denne Attraa holder sig og finder næring hos den anden Part, kommer hun selvfølgelig ikke tilbage, men sligt plejer

jo ikke at holde sig overdrevent længe, og saa kommer Tilbageslaget. At hun ligefor Dem har affekteret noget andet, siger jo intet, det vil enhver naturligvis gjøre — Men slappes den rent fysiske Interesse blot en lille Smule, vil hun hurtigt, opdage, hvor sørgeligt et Bytte hun har gjort, og hun vil sikkert meget snart erkjende, at, naar hun har levet fem Aar med Dem, vil fem Uger med ham være umulig at faa Ende paa. Som sagt, jeg troer, som De, at hun kommer tilbage — og hvorfor saa ikke tage imod hende og være glad ved hende — — I den smukke Legende Deres Forfædre har efterladt os, har vi dog allesammen altid haft den største Sympattie med den "fortabte Søn", og vi har saa udmærket forstaaet den gamle

[4]

Fader, der faar den festlige Modtagelse; og en Kone er dog mere for en Mand end en Søn for en Fader.

De skal naturligvis ikke gjøre det for hendes Skyld — ligesaa lidt som Faderen tog imod Sønnen for dennes Skyld — ; De har sikkert strakt Dem saa vidt, som det overhovedet er muligt, og udvist en Taalmodighed saa stor, at jeg har maattet læse Deres Brev om for ikke at tro, at jeg havde læst fejl — at De er ansvarsfri — men De bør tage imod hende for Deres egen Skyld; fordi De nu stadigt holder af hende, og fordi De næppe ævner at leve Livet alene og kun vanskeligt vil kunne leve finde én, der kan erstatte Dem hende.

Kan De undvære hende, ja da bliver Forholdet et andet, men det troer jeg endnu ikke De kan — det vil sige naturligvis under Forudsætning af, at hun havde Lyst til atter at vende tilbage til Dem.

Jeg synes det er rigtigt, at De er gaaet ind paa Separation, ligesom jeg troer at enhver Tilnærmelse fra Deres Side vil være uheldig. Jeg synes imidlertid, at det er uheldigt, at De har indviet selv nærmere-staaende i Deres Skilsmisseplaner for, ja, kjære Ven, fordi jeg ikke kan opgive Haabet om atter at se et lykkeligt Samliv imellem Dem og Deres Hustru.

Se nu kjære Ven at holde Humøret oppe saa godt De kan, det er en grænseløs stor Sorg, der har ramt Dem, og det bliver vel ikke godt for Dem for det første.

En venlig Hilsen fra Deres hengivne

Johan Rohde

Victoria Hotel Tønning. S. 2. - IV - 93.
Nesvig.

Kjære, gode Ven! De har igaa sendt mig et Brev saa sørgmodig
og fortvivlet, at jeg ikke tror, at jeg nogensinde har modtaget saa
mål et Brev. - De slutter det med at bed mig ikke at spørge;
dette skal jeg ogsaa afholde mig fra; jeg forstaa fuldt vel, hvor
pinagtige Spørgsmaal i Afgrænsning man kan være Dem. . Som en
god Ven af Dem kan jeg dog ikke afholde mig fra at tale til
Dem om Dens Ulykke; - det modvortes vist stik imod, hvad
jeg ander fra en Ven Skulde. - Skulde De imidlertid være saa
oprum i Afgrænsning, at ogsaa dette er Dem ubehageligt, saa lad være
med at læse, hvad det staa, end det. Kærligheden, naar vi
sees, kommer vi saa maaske fra Ligejævn til at tale derom.

At Dens Hjem var ramt af en eller anden Ulykke, saa jeg
strax, da jeg vandre hjem fra min Udenlandsrejse sidste Vinter -
Det var jo umuligt for en gammel Hustru ikke at lægge Mærke
til det pinlige Forhold, der nu herskede imellem Dem og Dens
Hustru, hvor meget De end gjorde for at skjule det. Og da
Dens Hustru var sygt, og jeg besøgte Dem, var Dens Hjem
ikke mindre trist; jeg saa hvor mandigt De kæmpede, og hvor
forfærdelig De led. Desværre, tænkte jeg, de Ulykker af den
Art, at ingen Trediemand kan hjælpe - og dog var jeg jo ogsaa,
om jeg dog ikke burde tale til Dem om Ulykken, at De kunde
komme til at lide Dens Hustru.

At Dens Sorg havde et saa stort Omfang, som De nu fortæller
mig, troede jeg dog ikke, og da jeg nu forleden rejste fra Køben-
havn, og hørte at Dens Kone alligevel havde boet hos Dem i
Rindøllens Gade, undrede jeg, at det kun var et Videspørgsmaal,
naar jeg alligevel stødte p. Dem lypheltig -

Sagen er jo den, at dette som det synes absolutte Brud imod

len. Dem og Dens Hustru er saa fuldkommen uforbeholdt for
den, der har tjent Dens lykkelige Samliv. Jeg har set flere
Egteskaber af tvivlsom Karakter; men Dens, det blev jo af alle
som kjendte Dem, nærmest som et Mönsteregteskab. Ingen, saa-
ledes syntes vi, der kom til Dem, saaledes sammen som De
og Dens Kone.

Jeg har dog meget ondt ved at tro paa et A - tilhørs for
alt det ulykkelige, der er sket - især, en skuld var fort
imellem Dem og Dens Kone for bestandig. Og skuld det var
sig imidlertid at bygge Forholdet op igjen, troer jeg - vil Hindrin-
gen ikke ligge hos Dens Kone til syvende og sidst.

Jeg mener ligesom De selv - efter Dens Udsagn: Men - den
siger Tro, at hun kommer tilbage til Dem, og jeg Tro, at hun vil
komme langt for De maaen vente det.

Kjære Ven: Jeg mener at tjene Dem ugentligt godt - og for hvert
Aar jeg har tjent Dem, er jeg kommen til at holde mere og mere
af Dem - og en af de Egenskaber som jeg navnlig har skattet
højst hos Dem, er at De altid - hvad der er saa sjældent
har vist Dem som en Mand, som en helt igennem nobel Mand,
og jeg kunde derfor tænke mig at, hvad der nu, da Forholdet
imellem Dem og Dens Hustru er løst saa stærkt, at det, der nu
hans Løns Hængsel mangler: at legalisere Bruddet, vilde
være den væsentligste Hindring for en eventuel Forsoning
mellem Dens Afsjælede.

Men har jeg forstaaet Dens Udsagn ret, saa har Dens
Hustru med al den Sorg og Elendighed, hun har gennemlevet
Dem, dog ikke betragtet Dem. Hun har jo aabent tilstaaet
Dem sine Planer og sine Tilbøjelighed.

At en Mand - en virkelig Mand - der skulde kunne tilføje Sær af en Kvinde paa denne Maad, har jeg nu altid haft ondt ud af forten. Thi den Art Handlinger have, hvor vel overvejet de end udføres, et rent instinktmæssigt Udbrud. Det er ligesom et Slags Varsel, der griber den passjeltende; han eller hun gjør det, fordi han eller hun ikke kan lade være. Denset, hvoraa Maadigheden end kan synes dem. De er blot ikke Herrens over deres Følelser.

Dens Kone har jo ikke forladt Dem, fordi hun ikke holdes af Dem eller ikke synes at passe for Dem. Og hun er ikke grebet af en Tilbæknelse til den anden, fordi hun hos ham fandt Plac af d. Egenskab, som hun i sin Tid søgte hos Dem. Hun er rigt med den anden, grebet af en ganske ubetænksom fysiske Attraction, naturligvis - og ikke af nogen smukket anden Grund.

Saaledes denne Attraction holder sig og finder Næring hos den anden Part, kommer ^{huden} selvfølgelig ikke tilbrage; men stift plejer jo ikke at holde sig overbeholdt længe, og saa kommer Tilbæknelsen.

At hun ligesom Dem har affekteret noget andet, siger jo intet, det vil kun være naturligvis gjort. Men slappes den rent fysiske Indvirkning blot en lille Smule, vil hun måske opbryde, hvor simpelt et Bytte hun har gjort, og hun vil sikkert meget snart erkjende, at, naar hun har levet gem Arer med Dem, vil fem Ager med ham være umulig. at gøre End paa.

Som sagt, jeg tror, som De, at hun kommer tilbage - og hvorfor saa ikke tage imod hende og være glad ved hende - I den smukke Legend. Dens Forfatter har efterladt os, har vi dog allesammen altid haft den største Sympathi med den fortabte Søn, og vi har saa indmægtigt forstået den gamle

Fader, du gav den jøttelig Onsdagden; og en Løve er dog mere
for en Mand end en Søn for en Fader.

De skal naturligvis ikke gjøre det for hendes Skyld — ligesom
dit som Faderen tog imod Sønnen for dennes Skyld — ; De
har sikkert tænkt Dem saa vill, som det overhovedet er muligt,
og tænkt en Taalmodighed saa stor, at I har maattet lade
Deres Døds om for ikke at tro, at I har været last jefte — at
De er ansvarlig — men De har taget imod hende for
Dens egen Skyld; fordi De nu stadig holder af hende,
og fordi De neppe kunne se det dinst alene og sin vanskelse
til rimet den finde in, der kan erstatte Dem hende.

Kan De indvise hende, ja ja blive forholdsvis et andet, men
det tror jeg endnu ikke De kan — det vil sige naturligvis
indse forudseende af, at min hards Legt til atter at vende
tilbage til Dem.

Jeg synes det er rigtigt, at De er gaaet ind paa Separation, lige-
som I har et endelvis Tilnærmelse fra Dens Side til vor uheldig-
hed synes imidlertid, at det er uheldigt, at De har indvirket ad den
staaende i dens Tilsmisserplaner for, ja, ejes Ven, fordi I
ikke kan opgive Haabet om atter at se et lykkeligt Samfund imellem
Dem og Dens Hustru.

Se nu ejes Ven at hvede Himmelen oppe saa godt De kan,
der er en grænseløs stor Sorg, der har ramt Dem og der bliver
til ikke godt for Dem for det første.

En venlig Hilsen fra Dens hengivne

Ursula Brøder